

Danmarks Statistiks tre opgørelser af udgifter til offentlig forskning og udvikling

Notatet beskriver Danmarks Statistiks (DST) tre opgørelser af udgifter til offentlig Forskning og Udvikling (FoU) og anskueliggør, hvordan statistikkerne forstås i sammenhæng, idet de belyser forskellige aspekter af FoU i den offentlige sektor:

- A. Det offentlige forskningsbudget
- B. Nationalregnskabs opgørelse af offentlig FoU
- C. Spørgeskema- og regnskabsbaseret undersøgelse af FoU i den offentlige sektor.

Finansieringsstrøm af FoU er altafgørende forskel

En grundlæggende sondring er mellem på den ene side finansieret FoU og på den anden side udført FoU. Dette tydeliggøres senere i notatet, men i korthed gælder, at A. *Det offentlige forskningsbudgets* udgangspunkt er finansieringen, mens C. *Spørgeskema- og regnskabsbaseret undersøgelse* opgør udført FoU. B. *Nationalregnskabs opgørelse* kombinerer begge dele, idet den omhandler offentlig finansiering af udført FoU.

Statistikkerne har forskellige kilder og metoder, men er alle baseret på den samme definition af FoU og manual – [OECDs Frascati manual](#). Manualen definerer FoU som *skabende arbejde på et systematisk grundlag med henblik på at øge den videnskabelige og tekniske viden, herunder viden vedrørende mennesker, kultur og samfund, samt udnyttelse af den eksisterende viden til at anvise nye praktiske anvendelser*.

A. Det offentlige forskningsbudget

Det offentlige forskningsbudget viser bevillingerne, som er offentlige midler, der budgetmæssigt er afsat til FoU i Danmark. Statistikken viser de nationale forskningsbevillinger fra finansloven (staten), kommunale og regionale midler, Danmarks Grundforskningsfond, PSO-afgiften¹ og de internationale forskningsbevillinger (EU, Nordisk Råd) osv. Statens forskningsbudget udgør størstedelen af det samlede offentlige forskningsbudget. Bevillingerne er øremærket til specifikke offentlige institutioner som fx universiteter eller fonde, som udmønter midlerne til offentlige eller private FoU-udøvere i Danmark eller udlandet.

Kilder Finansministeriet indsamler oplysningerne om statens forskningsbudget fra de forskellige ministeriers ressortområder og fra styrelser mv. Forskningsfondene² samt Nordisk Ministerråd indberetter særskilt til DST om deres programmer.

¹ PSO afgiften står for Public Service Obligations og betales af alle forbrugere som en del af elregningen. Den bruges bl.a. til FoU i miljøvenlig energiproduktion og i effektiv anvendelse af el. Den forskning, som finansieres af afgifterne, medregnes derfor nu i det samlede offentlige forskningsbudget. I 2016 blev der indgået en politisk aftale om gradvist at afskaffe PSO-afgiften fra 2017-2022. PSO-udgifterne vil fra 2017 derfor løbende blive flyttet til finansloven og udgifterne vil være fuldt indfaset på finansloven i 2022. Dermed vil PSO-systemet være fuldt afviklet 1. januar 2022.

² En række offentlige fonde har til formål at støtte FoU. Det drejer sig bl.a. om Danmarks Grundforskningsfond, Danmarks Innovationsfond og Vækstfonden.

Tallene om FoU i kommuner og i regioner er estimeret af DST på basis af den spørgeskemabaserede statistik (C). *FoU i den offentlige sektor*. EU-bevillinger er dels beregnet ud fra, hvor stor en andel af EU's FoU-bevillinger, der er gået til danske projektansøgere under det seneste rammeprogram og dels ud fra størrelsen af EU's FoU-budget i de enkelte år.

Specielt ved denne statistik Finanslovsbevillinger kan gives med virkning for flere år. Derudover kan et budget omfatte bevillinger, der aldrig udmøntes. Derfor er bevillinger ikke nødvendigvis identisk med det faktiske forbrug i samme år. Statistikken over det offentlige forskningsbudget er opdelt på forskningsformål og bevillingstyper. Tallene omfatter budgetåret samt tre såkaldte overslagsår.

B. Offentlig FoU i nationalregnskabet

Nationalregnskabet opgørelse af FoU i det offentlige bliver udarbejdet på baggrund af oplysninger i statsregnskab samt kommune- og regionsregnskaber mv. Regnskabsstatistik for offentlig forvaltnings udgifter og indtægter dækker således også offentligt finansieret FoU, der som køb af tjenesteydelse er udført i privat regi.

Kilder Kilderne er statens og kommunernes kontoplaner samt eksterne regnskaber og årsopgørelser fra selvstændige institutioner. Danmarks Statistiks skema- og regnskabsbaserede undersøgelse (C). *FoU i den offentlige sektor* bruges til estimering af kommunale og regionale budgetter.

Specielt ved denne statistik Alle udgifter og indtægter grundkodes og opgøres i statistikken over de offentlige finanser, bl.a. i henhold til den internationale klassifikation, COFOG (Classification of Functions of Government). COFOG er en formålsfordeling som viser, hvilket formål det offentlige bruger penge til, herunder FoU men også bl.a. uddannelse, sundhedsvæsen, politi og retsvæsen. Ift. FoU detaljerer COFOG yderligere det offentliges FoU udgifter til grundforskning og anvendt forskning.

I nationalregnskabet klassificeres udgifter til FoU som investeringer. Investeringer af FoU afskrives ligesom alle andre investeringer, dvs. ud fra forventning om, at investeringen giver et fremtidigt afkast.

C. FoU i den offentlige sektor

FoU i den offentlige sektor er en primærstatistisk og regnskabsbaseret opgørelse baseret på Danmarks Statistiks egen spørgeskemaundersøgelse af udført FoU i den offentlige sektor. Det er omfanget af den udførte FoU, der opgøres, og det er således principielt uafhængigt af om den pågældende FoU er finansieret via offentlige bevillinger, af private virksomheder og fonde, af private non-profit organisationer eller via EU-midler.

Kilder Spørgeskemaer udfyldes af FoU institutioner i den offentlige sektor, bl.a. universiteter/højere læreanstalter og universitetshospitaler. Statistikken er en totaltælling og indsamles årligt blandt over 700 offentlige og private non-profit enheder, der tilsammen antages at udføre al FoU i den offentlige sektor.

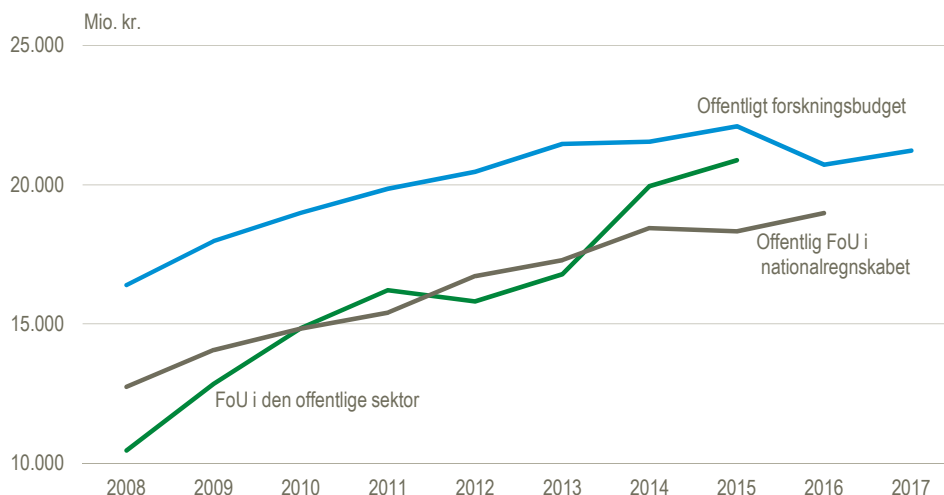
Specielt ved denne statistik Statistikken vedrører en lang række forhold til beskrivelse af de anvendte ressourcer, hvoraf de væsentligste er udgifter, årsværk og personale. Disse fordeles på hovedsektorer, udgiftstyper, videnskabelige hovedområder, forskningsart og finansieringen kommer fra de offentlige eller private kilder.

Sammenhæng og afgrænsninger

Tilsammen tegner de tre statistikker et samlet billede af den offentlige FoU ud fra forskellige perspektiver.

I figuren nedenunder ses det, at alle tre statistikker overensstemmende viser en stigning i det offentlige FoU i de seneste år. Undtagelsen er faldet i budgettallet for 2016, som skyldes lavere finanslovsbevillinger.

Figur 1 De tre FoU statistikker i mio.

Langt størstedelen af offentlig FoU i Danmark foregår på universiteterne, og i de tre FoU statistikker var de største aktører på området næsten éns i 2015.

Figur 2. TOP 5 største FoU institutioner. 2015

A. Det offentlige forskningsbudget	B. Offentlig FoU i nationalregnskabet	C. FoU i den offentlige sektor

Specifikt ses det dog, at Innovationsfonden i budgetstatistikken (og i overensstemmelse med Finansloven) er den femtestørste finansieringskilde, men at den ikke optræder i de to regnskabsbaserede FoU-statistikker. Det skyldes, at Innovationsfonden ikke selv udfører FoU men i stedet viderefremidler de pågældende midler til private eller offentlige udførere af FoU. Sammenhængen er altså ikke *en-til-en*. Statistikkerne har hvert sit formål, og de er baseret på forskellige kilder (se også BILAG 1).

Finansieringsstrøm er afgørende

A. *Det offentlige forskningsbudget* beskriver som nævnt udelukkende det offentlige finansiering af FoU. B. *Offentlig FoU i nationalregnskabet* beskriver omfanget af offentlig finansiering af udført FoU. Begge statistikker indeholder oplysninger om finanslovskonti og gør det muligt at sammenligne bevillingerne til forskellige ministerier med de faktiske udgifter. C. *FoU i den offentlige sektor*

tor viser til gengæld FoU udført på basis af både finanslovsbevillinger og andre ressourcer, f.eks. fra erhvervslivet.

Eksempel Når staten bevilliger midler til Det frie Forskningsråd, kan det ses i *A. Det offentlige forskningsbudget*. Rådet aflægger regnskab, og tallet lander i *B. Offentlig FoU i nationalregnskabet*. Til sidst udfører universiteter FoU og deres regnskab indgår i *C. FoU i den offentlige sektor*.

Facit Det er et kvalitetstegn, at de tre forskellige statistikker - som hver især har sin egen metode, kilde, formål og finansieringsstrøm - tegner det samme billede af FoU i Danmark. Ikke desto mindre skal der naturligvis vedvarende arbejdes med at vedligeholde og evt. forfine metoderne samt løbende at krydstjekke grunddata, som de indgår i de tre statistikker.

BILAG 1: Overgangstabel mellem statistikkerne

	A. Det offentlige forskningsbudget	B. Offentlig FoU i nationalregnskabet	C. FoU i den offentlige sektor
Definition	Alle tre statistikker har den samme FoU definition beskrevet i Frascati manual		
Emne	"Hvor meget bevilliger de offentlige til FoU?"	"Hvor mange FoU udgifter har de offentlige?"	"Hvor meget FoU er udført af de offentlige?"
FoU i alt i 2015	22 mia. dkk	18 mia. dkk	21 mia. dkk
Population i 2015	Ca. 200 institutioner	Ca. 175 institutioner	Over 700 offentlige og private non-profit enheder
Finanseringsstrøm	Finansiering fra de offentlige (fx staten, kommunen)	Offentlig finansiering (fx staten, kommunen) af udført FoU	Udførelse/ Til de offentlige (fx universiteter)
Opgørelse af	Bevillinger/ Budgettal	Regnskabstal	Regnskabstal
Kilde	Tal for staten kommer fra finansloven Internationale bevillinger/fonde indberetter igennem spørgeskemaer C. FoU i den offentlige sektor bruges som regnskabstal for FoU i kommuner og regioner PSO-afgiften: Energinet.dk	Statens og kommunernes kontoplaner samt eksterne regnskaber bl.a. årsopgørelser fra selvstændige institutioner C. FoU i den offentlige sektor bruges til fremskrivningen af reg/kom budgetter, fx universitetshospitaler COFOG 750	Spørgeskema udfyldt af FoU institutioner
Referenceperiode	Bevillinger til afholdelse i indeværende eller i efterfølgende år.	Udgifter afholdt i det pågældende år. "Endelige" tal ved t+3.	Udgifterne afholdt i det pågældende år.
Ekstra information	Tal indtil 2020 til rådighed	COFOG kode, moms, afskrivninger	Årsværk, personale mv.
TOP5 institutioner i undersøgelsen i 2015	Københavns Universitet Aarhus Universitet DTU Danmarks Innovationsfond Det Frie Forskningsråd	Københavns Universitet Aarhus Universitet DTU Syddansk Universitet Aalborg Universitet	Københavns Universitet DTU Aarhus Universitet Aalborg Universitet Syddansk Universitet
Eksempel	Staten bevilliger midler til Det frie forskningsråd	Det frie forskningsråd aflægger regnskab	Universiteter udfører FoU fra midler modtaget fra Det frie forskningsråd
Dokumentation (links)	Emnesiden A. Det offentlige forskningsbudget	Emnesiden B. Offentlig FoU i Nationalregnskabet	Emnesiden C. FoU i den offentlige sektor
Statistikbanken (et udvalg)	FOUBUD1 (2001-2017) FOUBUD4 (2007-2020)	OFF3 (1971-2016) OFF29(1995-2016)	FOUOFF01 (2007-2015) FOUOFF02 (2007-2015)